

Последњи чуvari огњишта

Црна Трава – Сунчан новембарски дан, као да је пролеће, само су боје јесење. Лепа јесен прошарала црнотравске планине и брда, пејзажи као скинути са платна ренесансних мајстора. Пожутеле букве и брезе, заруменели се брестови, зелене се борови и јеле, воћке свакојаким боја.

У Јабуковику, једном од црнотравских села које се убрзано празни, дарови природе на сваком кораку – јабуке и крушке, још неопали ораси, понегде су се којим чудом и шљиве задржале, шумски плодови разних боја, шипци, глогиње, трњине. Нити има ко да их бере, нити може до њих да се приђе, јер се губе у растињу које осваја некадашње ливаде и оранице.

Породица Љубинке и Радисава Илића у махали Ланиште један је од последњих чувара огњишта у овом крају. Затекли смо их у дворишту како спремају дрва за надолазећу зиму.

– Још без проблема обезбеђујемо дрва и храну, али најтеже је што нема људи. Тешко је то кад нема ко ни добар дан да ти каже. На попису из 2002. године у Јабуковику је било преко деведесет душа, а сада се број свео на тридесетак. Био сам у попису, мислим да сам пописао 32 душе. За девет година село је изгубило две трећине становника, а до следећег пописа овде више неће бити никог – каже 59-годишњи Радисав.

Можда би наш домаћин боље живео да је остао у Београду, где се пре тридесетак година школовао и радио. Завршио је хемијску школу и запослио се у раковичком „Рекорду“, уписао је студије, али је зов завичаја био јачи. Вратио се, радио у продавници у Златанцима и Земљорадничкој задрузи у Саставу Река, а онда је остао без посла. Посветио се ономе што је овде најбоље – продаје дрва, тови бикове, сакупља и откупљује печурке, бави се пчеларством. Зима га не плаши, јер има доброг „теренца“ – „ладу ниву“ која са лакоћом гази снег од тридесет–четрдесет сантиметара. У дворишту прави возни парк – од путничких кола, до трактора, камиона и специјалног возила са сајлом за извлачење дрва из шуме.

– Празне су куће, празно село, млади су отишли, остали само старци и то сами. Мој испишник Крста Спасић удаљен је од мене четири

километра. Живи сам, чува овце. У Горњој махали је самац Славко, ту близу је 56-годишњи Драган Алексић, путар, у Пауновима живи двоје самаца – Раинка и Мирко Дојчиновић, у махали Владисови у две куће две самице – Босанка и Јана – набраја Радисав.

Каже да би било другачије да има бар неког од младих. Нема ко да ти помогне. Било који посао да започнеш, мораш сам да га завршиш.

– Моја породица доскора је била једна од ретких комплетних у овом селу, али су син, снаја и унучићи отишли у Ниш због школе. Кћерка већ неколико година студира у том граду. И супруга и ја ћемо једног дана за Ниш, где имамо кућу – каже Раде, а Љубинка додаје да ће тај дан брзо да дође, јер је живот у самоћи и суровој планини тежак.

– Ваздух је овде чист, имамо добру воду, природу, све услове за здрав живот, али пуно радио. Живот нам је једноличан, своди се на кућу, њиву и шталу, немаш где да одеш, немаш са ким да поразговараш, да се пожалиш, похвалиш. Ето, зато сви одлазе одавде и зато ћемо и ми да одемо – каже Љубинка.

Милан Момчиловић

У црнотравском селу Јабуковику капије позатваране, куће закључане, дим се вије, тек из понеког оцака. На попису из 2002. године овде је било више од деведесет душа, а сада се број свео на тридесетак

